

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Onvs Ecclesiae. In hoc libro ... admiranda quædam ac
planè obstupenda, de septem ec-
clesiæ statibus,
abusibus quoq[ue] grauissimis, & futuris eiusdem
calamitatibus ex sanctor[um] pro-
phetijs & ...**

Pürstinger, Berthold

Coloniæ, 1531

VD16 ZV 12498

De magno Antichristo. Cap. 61

urn:nbn:de:hbz:466:1-29969

IX § Post illius angelici pastoris obitū absq; discordia succedet secundus imitator sui prædecessoris, veluti refert Ioachim. Hic pastor balistæ exercitiū inhibebit, semper peragrādo terras in habitu pauperis, eritq; marinæ ductor egregius secundū Merlinū. Tertius deinde bonus pastor succedet, de quo itidem Ioachim: Is in principio sui magistratus duodecim colūnas in ecclesia statuet, fo- ras alios expellēdo ac tēporalia in ecclesia totaliter extirpādo, ratus auz & argē- tū ecclesiæ potius nocere q̄ prodesse, ac alias multiplicē aiay fructū procurabit, vocabiturq; verus ecclesiæ sp̄sūs. De eodē Rabanus ita inquit: Annuntiationem sanctā recipiet, placide relinquet vanitatē, bono fine cōplebit vniuersam cultu- rā. Itē Dāndalus; Hic pastor ianuā clausam aperiet & quilibet libere poterit intra- re sole clarescēte. In illa die oīs agricola ad cōnā vocabit, & ipsos melle pascet.

Ioachim. in
lib. de flore.

Rabanus

Dāndalus

Apoc. 29
Deut. 25. 1 fi.
2. Efd. 9.

X § Quartus demum bonus pastor erit concionator peritissimus, de quo Rabanus multum virtutis prædicat, peragrabit em orbem terrarum vniuerso po- pulo sermocinaturus & fidem Christi amplificaturus. Cuius tempore (secundū Ioachim) diabolus iterum soluetur de carcere suo propter repetita facinora, qui- bus se rursus Christiani inuoluent. Vnde scriptura de populo Christiano ait: Cū deus dederit tibi requiem sub cœlo, delebis nomen eius. Et quum filii Israel re- quieuisent, reuersi sunt vt facerent malū. Ideo tunc magnus apparebit Anti- christus, de quo iam sequitur.

§. ca. 16. §. 9
§. c. 46. §. 12§. c. 17. §. 12
& j. i fi. cōcl.

j. c. 61. in pr.

De magno Antichristo. Cap. LXI.

IN fine sexti ecclesiæ status post quartū probū pastorē Antichristus magnus censei venturus, postq̄ em sextus angelus effudit phialā suā, Iohannes vidit de ore draconis. i. diaboli, & de ore bestię & pseudoprophetę. i. Antichri- sti, exire tres spūs immundos, nam eo tēpore principaliter impugnabit ve- ritas atq; prosternet. Et licet ista Iohannis visio referatur etiā ad tyrannū & ido- lū superius expressum, quia ambo sunt p̄cursores ipsius Antichristi magni, vnus in potestate spiritali, alter in seculari, tamen principaliter exponitur de ipso An- tichristo, qui sibi vtrāq; potestātē vūrpabit atq; negabit patrē & filiū. Maxime vero idolū præfatū parat viam eidē Antichristo, ergo quicquid scriptura de vno loquitur, alterꝫ includit vel tangit. In hoc tamen inter se differunt, etsi vterq; cū sua ficta sanctitate mundū decipiet, prior tamen diuitias accumulādo, posterior aut diuitias promittendo & elargiendo. Nā is magnus Antichristus nō solū per illusiones & tormēta, sed etiam per dona Christianos à fide deijcere conabit. De hoc Antichristo Sybilla Eritrea manifeste est vaticinata, vt inferius clarescet.

Apoc. 16

I § Methodius (inquā) reuelat Antichristū in Corozaim nasciturus, q̄ edu- cabit in Bethsaida & regnabit Capharnaū. Et letabit Corozaim, q̄ in ea Anti- christus natus est, similiter & Bethsaida & Capharnaū, propterea dñs ccepit ex- probrare eisdē ciuitatibus, dicēs: Væ tibi Corozaim, vā tibi Bethsaida & tu Ca- pharnaū, nunqd vsq; in cœlū exaltaberis; vsq; in infernū descēdes. Tunc destrue- tur oīs principatus & potestas cū apparuerit filiū pditionis. Est aut hic de tribu Dan (q̄ inter alias tribus fortē nō accipit) iuxta prophetiā patriarchę Iacob, in- quientis: Fiat Dan coluber in via & cerastes in semita mordēs calcaneū vel vngu- las equi vt cādat ascensor eius retrorsum. Equus quidē est veritas & æquitas iu- stoz, Calcaneus vero duricies. i. tyrannides Antichristi. Hinc dicit: A Dan audi- tus est fremitus equoz eius. Nēpe illi electi, qui eo tēpore sup equū. i. sup verā fi- dē ascendēt ac pie equitabūt, à serpente. i. filio perditionis tribulabunt. Quos tan- dē liberabit dñs suo aduentu. Ideo patriarcha subiungit: Salutare tuū expectabo dñe. Methodius insuper refert Iudam Ischariotis traditorē dñi pariter de tribu Dan descendisse, quem & Christus filiū perditionis appellat.

Methodius.

Mat. 11.

Luc. 10

Gene. 49

Hiere. 8

Gene. 49

Iohan. 17

II § Quādo aut Antichristus sit vterus, nescit certū tēpus, tāetsi nōnulli cōputantes curricula ætatū vel cursus stellaz, de aduētū Antichristi vel de con- summatione seculi quasi certū annū vel aliud tēpus se inuenisse diuinarūt. Sed ha- ctenus nullus Antichristus apparet, p̄ter clericoz æmulos, quoz infinitus est nu- merus. Ioachim etenim inquit: Sicut Zacharias pater Iohānis inter synagogā & ecclesiā. i. inter primū & secundū statū mundi cōstitutus, pdixit saluatoris adesse

Ioachim. 5.
li. cōcordiæ

T 3 p̄sentia

§. c. 6. §. 1.

j. ca. 60. i fi.

§. c. 60. §. 4

§. c. 52 § 19 &

j. c. 41. §. 10

§. c. 41. i pr.

§. c. 48. §. 5

§. c. 15. §. 43

§. c. 42. §. 4

§. c. 44. §. 13

j. ca. 65. §. 6

j. c. 63. i fi.

§. c. 53. §. 16.

j. eo. §. 11.

j. ca. 68. §. 9.

§. c. 60. §. 4

& j. eo. §. 15.

j. eo. §. 3

§. c. 60. §. 6.

& j. c. 63. i pr

§. ca. 52. §. 1

§. in pl. §. 6

§. c. 4. i pri.

& j. eod. §. 3

DE MAGNO ANTICHRISTO.

- Luc. 1 præsentia, sed ea quæ Christus erat facturus, seriatim intimare nõ est permiffus, Sic nos, qui inter secundũ & tertium mundi statũ constituimur, multa quæ dã & cer-
ta de Antichristo ac de tertio mundi statu futuro cõtemplari permittimur, ordi-
nẽ vero rei iuxta distinctionẽ operũ vel temporũ cõprehendere nequimus, tam-
etsi nõnullas coniecturas facimus. Hinc Vbertinus ait: Secundũ antiquos scripto-
res synagogæ, ante legẽ vsq; ad Abraham fluxerunt annorũ duo millia, & duo
Vbertinus millia sub lege, exin præsumunt duo millia sub tempore gratiæ completũ iri, vt
secundũ trinam legẽ, s. naturæ, scripturæ & gratiæ tres binarij accipiant in an-
nis secundũ mysteria sanctissimæ trinitatis. Septimus aut millenarius incipiẽdus
conijcitur in statu spiritui sancto attributo, qui est tertius generalis totius mundi
vel septimus specialis ecclesiæ status instar gratiæ septiformis. J. ca. 67. §. 3
- II § Quippe Antichristus iãdiu venit in mēbris & figuris suis, utpote à tẽ-
pore Nerone vsq; in hodiernũ diem. Nã sicut verus Chrũs est figuratus in mul-
tis sanctis viris veteris testamēti, velut in Abel, Ioseph, David, pluribusq; alijs vsq;
ad Iohannẽ Baptistã, qui Christũ Iesum representauerunt & eius præcursores
fuerunt, sic falsus Christus hodie in plerisq; peruersis hominibus præfiguratur, ut-
pote in Nerone, Domiciano, Mahumeto, cæterisve tyrannis ecclesiã dei turban-
tibus, vsq; ad modernos ipsius ecclesiæ persecutores, qui Antichristũ magnũ re-
presentant, eiusq; sunt præcursores. Ergo Antichristus iã venit. Nunc vero mul-
ti sunt Antichristi, i. Christo & eius legi cõtrarij, vnde sciimus: quia nouissima ho-
ra est. Siquidẽ Nero fuit initiũ persecutorũ ecclesiæ noui testamēti ac eorũ, in
quibus mysteriũ iniquitatis operatur occulte, quod postea aperte reuelabit, prout
fiet quãdo reuelatus fuerit homo peccati filius perditionis, i. Antichristus, q ad-
uerfatur & extollit super omniẽ quod dicit deus, ita vt in tẽplo dei sedeat, ostē-
dens se tanq; sit deus. Hoc idẽ iniquitatis mysteriũ iam aperte operatur atq; regnat.
Nempe triplex fit hodie discessio. Primo à fide ecclesiæ, cuius ceremoniæ irriden-
tur atq; oppugnant. Secundo à sede apostolica quæ floccipendit. Tertio descen-
ditur ab obedientia Romani imperij, imò cuncti pene nos rebelles caremus fre-
no obedientiæ, & ita dissoluti, ceu indomiti equi, quotidie currimus de malo in
malũ, donec funditus cadamus in suppliciorum foueam.
1. Iohã. 1
2. Theff. 2
2. Theff. 2. & ibi. glo. ord.
Apo. 6. inf. Danie. 12
Mat. 24
Apo. 6. & 7
Apoc. 11. Danie. 12
Danie. 7
Matt. 17
Methodius.
Apo. 11
- III § Enimvero cũ dies iræ dei magnus venerit, tunc secundũ Danielẽ
fiet abominatio in desolationẽ, & erit maxima persecutio ecclesiæ, tantaq; tri-
bulatio qualis nõ fuit ab initio mũdi vsq; modo, nec fiet. Licet em̃ mali semp sæ-
uiant in bonos, tamen cõtra eos tẽpore Antichristi apertissime & crudelissime in-
surgent, quemadmodũ ex Apocalypsi elicitur: Quoniã sub Antichristo ecclesia
patietur secundũ vã, utpote vsq; ad fidei catholicæ suppressionẽ. Et eius tyran-
nis durabit mensibus quadragintaduobus vel diebus mille ducentis nonagin-
ta, vterq; numerus facit annos tres cũ dimidio, quanto. s. tẽpore Christus in car-
ne p̃dicauit. Hoc est tempus & tẽpora & dimidiũ temporis, vt iam dicetur.
V § Illa erit tertia ecclesiæ ruina, in qua fides cadet catholica. Siquidẽ An-
tichristus exequet iudiciũ & sententiã à deo contra Babylonẽ meretricẽ magnã
latam, eotunc em̃ ecclesia per Antichristũ prope desolabitur, & forte penitus ex-
tirparetur, nisi ei subuentũ fuerit p veritatis assertores Enoch & Heliã, qui erunt
præcones siue p̃cursores secũdi & proxime futuri aduentus Christi. Pariter etiã
tertij & remoti aduentus ipsius Christi, de quo ipse saluator ait: Helias ventu-
rus est, restituet omnia. Sed de hoc vide quæ notabo in fine huius æditionis. J. c. 70. §. 4.
- VI § Methodius quoq; reuelat à deo mittendos Enoch & Heliã ad redar-
guendũ Antichristũ, qui eosdẽ dei famulos tandẽ interficiet. Sybilla nuncupat
eos duas stellas. Apocalypsis autẽ duos testes, vbi dicitur: Dabo duobus testibus
meis, & prophetabũt diebus. 1260. amicti faccis. Hi sunt duæ oliuæ & duo cande-
labra in cõspectu dñi. Et cũ finierint testimoniũ suũ, bestia, i. Antichristus faciet
aduersus eos bellũ & vincet eos & occidet eos, plures deniq; alij electi Christiani
contra Antichristũ disputabũt, certabuntq; ad fundandũ generalẽ tertium mundi
statũ. Quocirca ob magnitudinẽ illius operis & certaminis, à deo mittendi sunt
Enoch & Helias in auxiliũ ecclesiæ & in testimoniũ veritatis, alioqui omnino
ruituræ
- J. ca. 47. §. 8
J. ca. 37. §. 2.
& J. ca. 63. §. 4
J. ca. 44. §. 6
& J. ca. 62. §. 15
J. ca. 51. §. 1
J. ca. 47. §. 1.
& J. ca. 4. §. 4
J. ca. 45. §. 7
& J. ca. 64. §. 1
J. ca. 33. §. 9.
J. ca. 7. §. 5. &
J. ca. 48. §. 6
J. ca. 28. §. 3
J. ca. 34. §. 8
J. ca. 29. §. 1 &
J. ca. 55. §. 3.
J. ca. 48. §. 4
J. ca. 55. §. 9. 12
J. ca. 66. §. 7
& J. ca. 62. §. 13
J. ca. 48. §. 1.
& J. ca. 44. §. 2
J. ca. 43. §. 8.
J. ca. 62. §. 19
J. ca. 65. §. 5.
J. ca. 57. §. 13.
J. ca. 56. §. 1 pr.

- ruiturā. Nam in Esdra habet: Post tēpus quarti regni. s. Romani Imperij nascent
 contētionēs nō mōdica & p̄clitabit. s. ecclesia vt cadat: & non cadet tūc, sed itē
 constituet in suū initium: siquidem regimen Antichristi non diu durabit.
- VII § Cæterę ipsius Antichristi regnū est septimū caput siue mons, sup
 quo mulier, id est, ciuitas diaboli fedet: quoniā idem Antichristus præsumit fore
 septimus rex qui nondū venit, & cū venerit, oportet illū ad breue tēpus manere.
 Pręterea Antichristus figuratus ē in Nabuchodonosor rege Babylonis, cui tale so
 mniū fuit arbor in medio terrę, eius altitudo nimia, & eius proceritas continge
 bat cælum. Ecce vigil & sanctus de cælo descendit, clamans fortiter, sic ait: Succi
 dite arborem, & præcidite ramos eius. Hoc somniū Vincentius inducit de magno
 Antichristo & deruina fidei catholice.
- VIII § Porro Antichristi tpe ferreū, id est, Romanū regnū diuidet in de
 cem regna siue reges, q̄ se Antichristo submittent, q̄bus adiutoribus vsurus Anti
 christus monarchiā mūdi obtinebit. Hoc ex Danielis prophetia deprehendit: Quā
 doquidē quarta bestia, id ē, Romanū regnū, visum est habere cornua decē, & ecce
 cornu aliud paruulū (id est, Antichristus) ortū est de medio eorū, in quo erāt quasi
 oculi hoīs, & os loquēs ingētia, & maius erat cæteris. Et faciebat bellū aduersus san
 ctos, & p̄ualebat eis, donec venit antiquus dies, id ē, Christus verus. Et infra: Idē cor
 nu sermōnes cōtra excelsū loquet, & sanctos altissimi cōteret, & putabit q̄ possit
 mutare tpa, & leges tradent in manu eius vsq; ad tps, & tpa & dimidiū tps. i. vsq;
 ad tres annos cū dimidio, vt iam dictū est: Sibylla exprimit tres pedes & semis.
- IX § Antichristus proinde vnā cū suis satellitibus, attētabit ecclesiam &
 fidē Christianā radicibus extirpare. In quo conatu tantā obtinebit victoriā, vt re
 putet deus. Sed in die horribili à deo cōteret. Interim tñ (vt ait Malachias) in au
 xiliū ecclesie Christianorū, deus mittet Heliam prophetam anteq̄ veniet dies dñi
 magnus & horribilis, qui conuertet cor patrū. Qui receptus est in turbine ignis in
 curru equorū igneorū, qui inscriptus est in iudicijs temporū, lenire iracundiā dñi,
 cōciliare cor patris ad filiū, & restituere tribus Iacob. Siquidē Enoch & Helia præ
 dicātib; fides catholica nō solū in gētibus, sed etiam in filijs Israel resuscitabit, ac
 tūc qui in Iudæa sunt, fugient ad montes, id est, ad fidē cœlestē. In Apocalypsi effi
 dit: Ciuitatē sanctam calcabunt, vtpote Antichristus & eius sequaces, mensibus
 quadraginta duobus, & dabo duobus testibus meis, & prophetabūt. Sed cū finierit
 testimonium suum, bestia eos occidet, & post tres dies & dimidium resurgēt & in
 cælum ascendent. Et ita vā secundum transiet.
- X § Quibus peractis Antichristus conabit ad suū ritū omnes trahere ho
 mines præsertim Iudæos & Christianos. Vnde scđm Gregoriū, in fauorem Chri
 stianorū, diem dñicum, in Iudæorū aut fauorē, sabbatū custodiri faciet. Se quoq; fi
 lium dei in lege promissum vocitabit. Quem tanq̄ Messiam Iudæi suscipient, quos
 ob id dñs Iesus increpat, dicens: Cognoui vos quia dilectionem dei non habetis in
 vobis: Ego veni in nomine patris mei, & non accepistis me, si alius venerit in no
 mine suo, illum accipietis scilicet Antichristum.
- XI § Tandem Antichristus in cælū Ascēdere præsumet, sed illustratione
 Iesu Christi adueniētis destruet, qm̄ Antichristi interfectio erit veri Christi illu
 stratio. Postq̄ em̄ Babylon, id est, ecclesia cōfusa ruerit, tūc veniet gloria nouę sp̄s
 se, id est, ecclesie reformandę. Per ruinā quidē prioris status frequēter fit clarifica
 tio status subsequētis. Ita intelligit hoc Apostoli dictū. Et tūc reuelabit ille iniquus
 quē dñs Iesus interficiet spiritu oris sui, & destruet illustratione aduentus sui eū scđ
 Antichristum, cuius est aduentus scđm operationem Satanę.
- XII § Ad quem Antichristū Esaias ait: Corruisti in terram qui vulnera
 bas gentes, & dicebas in corde tuo. In cælū conscendam, supra astra dei exaltabo
 solū meū, ascendat sup altitudinem nubīū. Veruntamen ad infernū detraheris in
 profundū laci. Item David: Quid gloriaris in malitia qui potens es in iniquitate,
 propterea deus destruet te in finem. Ad idem Ezechiel: Eo q̄ eleuatum est cor
 tuum, & dixisti, deus ego sum, & in cathedra dei sedi in corde maris, cum sis homo
 & non deus, propterea morieris in interitu occisorum.

4. Esd. 1

Apo. 13. & 17

Dani. 4

Vincēt. in
fine sui opū
sculi

Dani. 7

2. Thess. 2

Malach. 4

Ecc. 48

Matth. 24

Lucæ. 21

Mar. 13

Apo. 11

De cōf. dit.

3. c. peruenit

Iob. 5

2. Thess. 2

Esa. 14

Psal. 51

Ezech. 28

DE TRIPLICI CHRISTI IESV ADVENTV.

- Apo. 17. XIII § Post interitum Antichristi decem reges, qui potestatem accipiet post bestiam cū agno pugnabūt, & agnus vincet illos, quoniam dñs dominos est & rex regū. Diabolus rursus ligabit, nam refert cœlestis aquila. Angelus apprehēdit draconem serpentem antiquū qui est diabolus, & ligauit eū, & misit in carcerē & clausit, & signauit super illū, vt non seducat amplius gentes, donec compleant mille anni, id est, tertius mūdi status, vel vltimus millenarius vsq; ad extremū iudiciū, scdm vnū intellectu. Et post hoc, id est, postq̄ ligatus est Satan, oportet illum solui modico tempore, vtpote infra illū millenariū, quādoquidem interim veniet Gog, cuius persecutio durabit modico tempore: Antichristo etenim interempto incipiet septimus ecclesie status & vltimus millenarius seu tertius totius mūdi status. In quo ecclesia pacificabit, & tranquillitatē obtinebit, dempto modico interuallo. Dicit enim: Cum aperuisset sigillū septimū, factū est silentiū in cœlo, id est, in ecclesia, quasi media hora, id est, vsq; ad Gog. Inter quē & Antichristū erit modicū spatiū silentij & pacis in ecclesia dei, adeo breue, q̄ reputabit duntaxat media hora. Notanter autē Iohannes non dimidiā sed mediam horam expressit. At qd per mediam horam significat prorsus ignoro. Post Gog vero erit finis temporis laboriosos. Et omne munus, id est, quæstus auaritiæ, & quælibet alia iniquitas deletur, & fides in seculum stabit. j. c. 69. §. 9
§. c. 17. §. 18
§. c. 60. §. 6.
& j. c. 66. §. 4
§. eo. §. 1
j. c. 66. §. 12
- Apo. 7. in fine & c. 8
- Ecc. 40
- De triplici Iesu Christi aduentu. Cap. LXII.
- M**odo dictum est, dominum nostrum Iesum Christum illustratione sui aduentus destructus Antichristi conatus. Quem Christi aduentū perscrutari gestio, quoniā in prophetijs ac varijs scripturæ locis tres Christi aduentus indistincte inuoluit & expressi Vbertino apparent, quos forte quilibet vnum distinctū generalem mūdi statū comprehendit. Primus itaq; aduentus fuit in carne redemptionis quo Christus ecclesiam fundauit. Is aduentus carnalis (quem Iudæi & infideles negant) incōcussē probat autoritate cantici, vbi dicit scriptura antiqua: Egredimini filia: Syon, & videte regē Salomonem, id est, deū in diademate, id est, in corpore carnali, quo coronauit eū mater sua. f. virgo Maria. Siquidem in eodē libro Canticos sub nominibus Salomonis & sponsæ, agit de cōiugio dei & ecclesie. Exinde patet humanitas & incarnatio diuinæ personæ, quæ alioquin secundū diuinam naturam matrem habere nequit.
- I § De quo primo aduentu Christi, ex virginali vtero procedētis, Esaias prophetauit: Ecce virgo concipiet, & pariet filiū, & vocabit nomen eius Emmanuel, quod est nobiscū deus. Item: Paruulus natus est nobis, & filius datus est nobis
- Esa. 7. & 9
- Esa. 11
- Esa. 19. & 45
- Malach. 3
- Matth. 11
- Zacha. 9
- Psal. 48
- Mich. 5.
- Matth. 2
- Gene. 49
- Iohā. 19
- Et infra: Egrediet virga, id est, virgo Maria de radice Iesse, & flos, id est, Iesus de radice eius, & quiescet super eū spūs dñi. Item: Mittet dñs saluatore & propugnatorē qui liberet eos, aperta est enim terra, & germinauit saluatore. Ad idem Malachias: Statim veniet ad templū sanctū suū dñator quē vos quæritis, & angelus testamenti, f. noui quē vos vultis. De eodem deniq; primo Christi aduentu omnes alij propheta, & lex vsq; ad Iohannē prōphetarūt, præsertim Zacharias loquēs ad filios Israel hæc verba: Exulta filia Syon: Iubila filia Hierlm, ecce rex tuus veniet tibi iustus & saluator, ipse pauper ascendē sup asinā: Hinc offendit Christi humanitas, in qua veluti pauper cū hominibus cōuersatus, ac impotēs fuit nos saluare. Sed quia iustus & saluator, ostendit diuinā eius naturā, qua saluare & iudicare potest. Ecce Christus in vnum simul diues & pauper, diues & potens saluare virtute deitatis, pauper, humilis, ac passibilis ratione humanitatis. §. c. 61. §. 11.
& j. c. 50. §. 6
§. c. 67. i pri.
§. c. 16. i pri.
& j. c. 50. §. 12
§. c. 1. §. 5
§. c. 1. §. 8
j. c. 93.
§. c. 14. §. 5.
& j. c. 70. in prin.
j. c. 63. §. 6
- II § Locus autem primi aduentus fuit in Bethleem. Vnde & tu Bethleem Ephrata paruulus es in milibus Iuda, ex te enim egrediet qui sit dominator in Israel. Per hoc denotatur temporalis natiuitas Messie, sed æterna, per illud quod in Propheta sequitur: Et egressus eius ab initio à diebus æternitatis. Indubitatum certe est, hunc primū Christi aduentum esse præteritum, patriarcha Iacob attestante: Non auferetur sceptrum de Iuda, nec dux de scemore eius, donec veniat q̄ mittendus est, & ipse erit expectatio gentium. Hæc propheta impleta est tempore Herodis qui fuit alienigena. f. Idumæus, regnās in Iudæa, extirpauerat enim regē Iudæos & Antigonom omnemq; prolem regni, quominus Iudæi ex prole eius hæc tenus haberent